

JADRANSKA ZARJA.

Političen, podučiven i kratkočasen list.

Izbija dvokrat v
mesec, vsako
1. in 3. nedeljo.

Lastnik, izdajatelj in odgovorni urednik:
G. H. MARTELANEC.

Štirnica štaka
za celo leto
1 št. 20 kr.

Razpora konec??

„Novice“ pišejo: „Dr. Zarnika so po sprejetem zagotovili, da bode v glavnih načelih složno postopal z narodno večino deželnega zbora, na predlog dr. Razlaga in dr. Poklukarja, ki sta se kot poslanca volilnega odbora „Slovenije“ v Trebno podala, tudi taki volilci volili, ki bi ga sicer nikakor ne bili volili. In tako je vsega razpora konec! — Bože daj, da bi to res bilo; ali strah me je, da ne bo. In ta strah zavdajajo mi ravno „Novice“ i njih vedenje pred, med i po volitvi. — Zakaj se je bil razpor med nami vnel? — Slehernemu je znano, da, ker se je bila narodna večina bivšega dež. zbora kranjskega pred tremi leti nepremagljivim českim federalistom, kakor tudi svojemu lastnemu, v glasovitej adresi naznačenemu programu izneverila ter svoje poslance v „neustavni“ halbreichsrath poslala, da so tam najprej krepko zoper nesrečni dualizem govorili, precej potem pa sramotno zanj glasovali ter ga od tistega časa na neustavnej podlagi z neslovanskimi Poljaki vred brezverskim nemškimi hegemonom cimprati pomagali in to cimpranje vsemu opominovanju vkljub sebi na sramoto, a narodu, cerkvi in Avstriji v pogubo toliko časa nadaljevali, dokler so po izstopu Tirolecev i Poljakov hoté ali nehoté tudi oni reichsratskim srebrnikom slovo dati morali. Kdo bi si bil pred tremi leti kaj takega sanjal od vrlih poslancev naših?! Ko so se po drugej volitvi na cesarjevo, razširjenje dež. avtonomije obečajoče pismo, za katero je po ustavnjej šegi le ministerstvo odgovorno bilo, na Dunaj v neustavni 1/2 reichsrath podali bili, mislili smo, da so to le zato storili, da bodo tam kar naravnost povedali, da na kose raztrganim Slovincem brez zedinjene Slovenije tudi največja avtonomija nič pomagati ne more, ker bi, če bi se tudi zares uresničila, k večjemu le kranjskim Slovincem pridovala, vsem drugim pa škodovala. Zdravo srce je res lepa reč: toda najbolj zdravo srce mora sčasoma oslabeti i umreti, ako skrbi le samo zase i se porajta, če se oddaljeni udje njegovi trpinčijo i morijo. Od Beustove vlade pa tudi nij bilo pričakovati, da bi Sloveniji čvrsto i zdravo srce privoščila. Nadejali smo se torej, da bodo naši državni poslanci, kakor hitro se jim na Dunaji zedinjena Slovenija odbije, nemudoma neustavnemu 1/2 reichsrathu za vselej slovo dali. Mesto tega so pa v neustavnem i nepostavnem halbreichsrathu običali i hoté ali nehoté pripomogli, da se je nesrečni dualizem uresničil, ter nau decembersko ustavo porodil, ktera je vse predlitavsko dežele v Cis-leithanien imenovani nemški jagdrevier predelala i Slovincem samo to pravico dovolila, da se smejo braniti z namalano puško, ktere se §. 19. pravi. Stevila po reichsrathu skovanih pogubljivih postav množilo se jo

čedalje bolj, a naši državni poslanci so vendar le slepi i gluhi za vse opominovanje rojakov svojih v lesenjači čepeli, ko da imajo na cent smolé pod seboj. Grof Beust jih je sicer vsled tega javno pobvalil, toda oni niso izvoljeni bili, da bi grofu Beustu služili, ampak narodu svojemu. To jim nij šlo v glavo. Naši ljubljanski prvaki i narodna večina kranjskega dež. zbora jim so še v tem celo potuho dajali. To je marsikje poprejšnjo navdušenost Slovincem v mlachnost ali celo v nejevoljo spremenilo i pripomoglo, da je znani vitez prokletih grabelj s pomočjo svojega vsakdanjega blatta tržiško Cimbrijo v našo belo Ljubljano vgnjezdil i v poslednjem času tudi Kranj i Kamnik okužil. To je bil sad nesrečnega oportunistev poslancev slovenskih. Zatorej se je ne le šempetersko predmestje, ampak vsak pravi Slovenec srčno veselil, ko se je lani izvoljeni novi poslanec dr. Zarnik temu rakovemu oportunistu ljubljanskim prvakov zoperstavil. Toda mesto da bi vsi ostali slov. poslanci svojo krivdo spoznali i kolikor mogoče poravnali, so raji dr. Zarnika zaničevali i spodkopovali, kar so mogli. Tako je razpor med nami namesto manji le še večji prihajal. — Pa morda poreče zdaj kak slovenski prvak ali podprvak: „E, vse to, kar se je zoper nas govorilo i pisarilo, da je ljudstvo naše z našim vedenjem v dež. i drž. zboru nezadovoljno i. t. d., vse to so prazne kvante, sicer bi ne bilo zdaj to ljudstvo skoro vseh starih poslancev na novo izvolilo“. — Res je sicer, da je ljudstvo naše pri novih volitvah spet skoro povsod sijajno pokazalo, da kdor se nanj zanaša, ne zida na pesek, ampak, na trdno, nepremakljivo skalo. I stanovitnost bila nam je silno silno potrebna. „Vlksf.“ sicer čenča, da je predsednik sedanjega ministerstva brez programa. Toda s tem, da nij nenaravnega českega dež. zbora, v katerem imajo ustavoverni česki Hočevarji večino, razpustil, kranjskega pa in sicer — kokor je sam povedal — zato, ker bi tudi v njem rad videl brezverske nemškutarke ustaverce v večini, v tem vže je dovolj jasno svoj program dokazal. Ravno tako bi menda g. poljski grofiček narodne razprtije menda rad tako poravnal da bi tudi v graškem i goriškem i trzaškem deželnem zboru v narodnem obziru tak mrtvaški mir vladal kakor je vladal do poslednjega časa v poreškem i kakor lo vladal zboru še v prihodnje v celovškem deželnem zboru. Ko sem vse to premišljal i vrh tega se spomnil tudi direktnih volitev v 1/2 reichsrath, za ktere upa Potocki Poljake svoje z avtonomnimi koncesijami pridobiti, da bi potem od njih podporani nemški hegemoni brez ovire, ktero jim zdaj deželni zbori delajo, toliko laglje Čebe i Slovence k zidu tlačiti mogli, ko sem vse to premišljal i zraven tega se spomnil tudi na možnost i vedno večjo zavednost slovenskih volilcev, sem precej Potockega pomiloval i rekel:

Oj Potok, oj Potok!

Si v politiki otrok;

Andre haben excelliret,

Dennoch sich dabei blamiret.

I res so vrli naši Slovinci z novimi volitvami poljskemu Andrašiju, če je res kaj takega nameral, račun popolnoma zmešali. Toda s tem, da smo si večidel stare poslance zopet izvolili, kratko i malo nismo dosedanje kilove i jalove politike slov. oportuncev odobrili; marveč mi upamo, da kakor smo mi zopet svojo dolžnost storili, tako bodo tudi izvoljeni poslanci naši vsaj prihodnje se tako obnašali, da bodo našega zaupanja vredni postali i vso neslogo na dno pekla pahnili. (Dalje drugikrat.)

Ódprto pismo g. baronu Stillfriedu,
predsedniku glavne bratovščine
sv. Mihaela na Dunaji.

Blagorodni g. baron!

„Zvedeni državniki so pripoznali, da se Avstrija le toliko časa držati more, dokler katoličanstvu zvesta ostane; če se temu izneveri, začnejo se brezbožne narodne dražbe in vse pojde na kose.“

Tako ste govorili Vi v nekem shodu Vašega društva še pod vladanjem pokojnega Giskrinega ministerstva. — G. baron! Vi hočete biti dober katoličan. Vedite torej, da je bistvena lastnost katoliške cerkve, da je vesoljna to je: za vse kraje, za vse ljudi in za vse narode in da je vsled tega tudi v narodnem obziru ravno tako Slovincu kakor Nemcu pravična. Tista katoliška cerkev pa, ki odbruje, da državna oblast nenemške narodnosti sistematično zatira, dasiravno je ravnopravnost narodna tudi ustavno zagotovljena, tista katoliška cerkev, ktera bi morala vsaj tam, kjer ni latinščina v navadi, med Slovinci slovenska biti, pa slovensko narodnost toliko prezira, da ne le slovenskej duhovščini, ampak tudi slovenskemu ljudstvu le v nemškem jeziku dopisuje; taka katoliška cerkev nijma nič pravega katoliškega duhá. ona je v tej zadevi katoliška, kakor *lucus a non lucendo* i če se Vi in Vaši pajdaši za tako „katoličanstvo“ potezate. Vam ni treba še le društva sv. Mihaela kovati, ker ste vže takó sami „Eremiheljni“, toda ne pravo-, ampak psevdokatoliški. — In takovih psevdokatoličanov se tudi med Slovinci nekoliko nahaja nekaj iz nemarnosti i stare napačne navade, nekaj pa iz grdih sebičnih in umazanih namenov. Zalbog, da se je še celo ljubljansko katoliško društvo s svojim „jahresberichtom“ takovim psevdokatolikom pridružilo. Naš čestiti g. grof Wurmbrand, če vže hoče Nemeč biti, naj bode Nemeč, tega mu nikdo ne zameri; pa ker vže toliko let na Kranjskem živi, bi si bil gotovo vže lahko znanje slovenskega jezika pridobil ter si s tem veljavo pomno-

žil, ker ve, da človek za toliko ljudi velja, kolikor jezikov zna. — Vendar, če hoče blagorodni g. grof raji Stoknemeč ostati, nego si svoje germanstvo z znanjem slovenščine ostrunjevati, — neka mu bude. — Ali zaradi svojega nemštva naj si nemško-katoliški g. grof v slovenske Ljubljani nikar takih pravic ne prilastuje, ktere mu ne gredo. — Na Dunaji živi, kakor Vam znano, čez 100.000 Čehov; ali kako črno vojsko bi Vi blagi g. baron i Vaši Mihaeloviči zoper „brezbožne narodne fanatike“ napravili, če bi dunajski Čehi rekli: Mi nemški ne znamo ali rečemo znati in zahtevamo, da morajo vsa dunajska društva, kterih se tudi mi vdeležujemo, v obeh jezikih poslovati?! Gospodine baron! kar ne bi Vam ljubo bilo, to nije ni nam drago. Našega ljubljanskega katoliškega društva torej *in hoc ego non laudo*. Tudi sicer nij pri nas še vse, kakor bi imelo biti. *Exempla sunt odiosa*. Ali najslabši v tej zadevi so pa Vaši nemški „Volksfreundlerji“ *nec non* „Gemeindezeitungarji“. Ti „katoliški“ možiči nam Slovencem pri vsakej priliki „gottlosen Nationalitätencultus“ v oči mečejo, dasiravno pod milim Bogom nič drugega ne zahtevamo, nego samo sveto pravico, ktera nam gre po božje, narurnej in državnej postavi; oni sami so pa tako ulltrra-nationalni, da se, kakor nam fakta pričajo, sintarskega pravila drže: „Nemci nijmajo le pravice živeti i narodne svobode za-se zahtevati, ampak oni imajo pravico tudi druge nemške narode gospodovati, k zidu tlačiti, zatirati in teptati.“ — To, to gospodine! so tisti zares brezbožni, ultranacijonalni prenapeteži, ki nijso vredni katoliškega ne kristjanskega imena, dasiravno se morda vže napol svetnikom prištevajo. I takovi so se skazali pri volitvah l. 1861 in 1867 razen vrlih Tiroleev skoro brez izjeme vsi nemški „Volksfreundlerji“ *nec non* ... Ti „katoliški“ junaki, kteri imajo, kadar koli se mi za teptano narodno pravo poganjamo, besedo „prvo je vera!“ vedno na jeziku i Slovana hitro z epitetom „gottloser nationaler Fanatiker“ počasté, če se v prahu pod nemško, nemškutarsko, lahonsko ali magjaronsko peto le kolikaj krene ali gane, ti slavni „kršansko-katoliški“ junaki si namreč nijso pri volitvah celó nič prizdéli, da bi kacega zares poštenega i pravičnega nemškega moža *à la* prof. Massen v deželni in državni zbor spravili, ki bi razen drugih zmožnosti tudi kaj vere imel; temveč med volitvami so v svojej nemškej šlahavbi prav po medvedovo smr-

čali, ali, pa skozi prste gledali in prikimovali ali pa so še celo strastno agitirali, toda ne za kacega poštenega nemškega katoličana (ker ta bi utegnul tudi Slovonom pravico privoščiti), ampak za same ultranemške, psevdoliberalne „Slavenfresserje“, kteri jim so bili ravno zavoljo teh kanibalskih lastnosti čez vse ljubi in dragi, dasiravno so morda komaj toliko vere imeli, kot pujssek. Takó je zares le brezbožna ultranacijonalnost volksfreudlerska milijone nemških katoličanov pri volitvah v milijone političnih ničel spremenila i s tem zakrivila, da so od l. 1860 sem v nemških zakonodejnih zborih zares, kakor zdaj tožijo, le ultra-deutsche, „gläubenslose Maulhelden“ sedeli. V poslednjem času so sicer „Volksfreundlerji“ strašno kisel obraz napravili, ko so spoznali, da njih izvoljeni, ultranemški liberalčki tudi njim vže zaradi lepšega čisto nič prizanašali nijso, od kar si so posebno po zadnjih volitvah razkačeni kot prvo točko v svoj program zapisali: „izpodkopavanje upljiva katoliške duhovščine pri ljudstvu“, v nadi, da bodo s tem, če to glavno oviro odstranijo, slovanstvu tako rekoč žilo življenja izpodrezali. Vsled tega so torej tudi „Volksfreundlerji“ svojo slepoto spoznavati jeli, toda, kakor se iz prepira njih organa s „Vaterlandom“, iz kritike govora prof. Massna, kakor tudi iz nove, sicer prav dobre brošure Stolčeve razvidi, spoznanje to še kratko i malo nij popolnoma. Ravno to nepopolno spoznanje razodevajo tudi zgore omenjene besede blagorodnosti Vaše. Vedite torej, blagi g. baron! da bankrotno katoličanstvo Vaše, ktero ima, kakor se kaže, še zmeraj voléji apetit do tako imenovanil „brezbožnih rogoviležev slovanskih“, nikdar nikoli Avstrije iz sedanje stiske rešilo ne bude, temveč jo, ako bi še kedaj do državnega krmila dospelo, s katoliško cerkvijo vred v največjo nevarnost pahnilo. Znano Vam je, da se je v Avstriji katoliškej cerkvi ali kar je Vam prvo — katoliškej hirarhiji l. 1855 po konkordatu vse dalo, kar si je sama želela; todaj s tem si nij kat. cerkev nič kaj posebau opomogla, deloma si še škodovala, a Avstrija se tudi nij s tem pogube rešila, marveč v še večjo pogubo je zabrela. I naj Vam nesrečna Avstrija še sto i stokrat vse tiste Vaše „katoliške“ tradicijone povrne, od kterih še vedno sanjate, da so „unicum“ za obstanek Avstrije; zagotavljam Vas, da bude ona brez faktične narodne svobode i ravnopravnosti pri vsem tem vendar le na

kose razpala, morda brže, ko si kdo misli. Le s tem zamorete, blagi g. baron, ne le Avstriji, nego i katoličanstvu največ koristiti, ako si kolikor mogoče prizadevate, da bi se narodna svoboda i ravnopravnost kaj skoro povsod uredničila, kar je mnogojezične Avstriji le v federalizmu mogoče.

Pravite, da ste zoper federalizem, čé, da Vam je na moči in obstanku celote več ležeče, nego na posamesnih udih; toda pomislite, da celota le od krepkih posamesnih udov svojo moč dobiva in da, če se posamesni udje kakega telesa s sekiro iznarodovanja „ozdravljajo“, kakor se godí to z avstrijskimi Slovani, ne bolehajo le posamesni udje, ampak tudi celo truplo se z junastvom bahati ne more. Poleg bolnih udov i baš zaradi bolnih i ranjenih udov tudi čelo teló žalostno peša, hira i životari, dokler popolnoma ne pogine. Motite se torej, silno se motite, blagorodni g. baron, ako mislite celoti, še bolj pa se motite, ako mislite katoličanstvu s tem kaj pridovati, če udom, ki se Vašega morilnega „zdravila“ branijo, — brezbožni nacionalm fanatizem ocitate; kajti s tem ne služite udom ne celoti, najmanje pa katoliškej cerkvi, ker, če me še celó tisti, ki božjo besedo razlaga in uci, da je zatiranje ubožcev v nebo vpijoča pregreha, po nedolžnem zatira, svoj nauk i svojo cerkev občinstvu s tem prebito slabo pripravó. Zaista, zlahatni g. baron! ako ne bi človek vedel, da je Vaše „katoliško“ „sekiranje“ za teptano narodno pravo borečih se Slovanov popolnoma nasprotno načelom, bistvu i duhu katoliške vere, moral bi se vsak slovanski rodoljub skoro sramovati — bití ud katoliške cerkve. *Diçi et salvavi animam meam*. Pa — brez zauera!

Muha, slovenski cencmées.

Izid volitev.

V Štajarski. V četrtek 23. t. m. so se vršile na Štajerskem volitve za kmečke občine. Za celjsko okolico sta izvoljena narodna kandidata dr. Vošnjak s 186 glasovi in dr. Dominkuš s 155 glasovi. Nasprotna kandidata sta imela: Vrečko 69 in Tieber 41 glasov. Č. k. komisar je bil pri volitvi zelo pristaosk za nemškutarska kandidata. V ljutomerskem okraju je izvoljen narodni kandidat Jan. Kukovec. V ptujskem okraju je izvoljen Herman s 67 glasi proti 44, kiere je dobil menškutarski kandidat. V slovenjegraškem okraju je s 50 glasi izvoljen narodni kandidat Adamovič. V brečkem okraju je izvoljen kozjanski dekan, narodnjak Franc

Pesnici

zložil

Vinko Gregorič.*)

I.

Blišči se zlata zora domovini,
Bodočnost se rodi jej nova mila,
Ki pot tlačilniku bo zatvorila:
Rodijo se jej krepki, zvesti sini

V prah padajo sovražni godni čini
Slovenija oživlja se nam mila!
Ne bude je podria vragov sila —
Ne skažena dihal, ki se nam slini.

Naprej, naprej, Stanjelski vrli bratje!
Nobena naj ne straši vas ovira,
Naprej, naprej slovanski mili svatje!

Proklet, kdor slepo lastni dom zatira,
Prokletstvo nadenj naj nebo razlije!
Naj solnce zlatih žarkov mu ne sije!

*) Gl. dopis iz Stanjela v 12. šte. „Jadr. Zarje.“

II.

Stanjel na kraškem robu Slovenije!
Ljubezen Te za mili dom navdaja,
Pogum imej, ne boj se strupa znaja! —
Bod krepak ščit na zemlji domačije.

Slovenja radostna Ti vence vije,
V naročji ajenem išči slasti raja;
Če tudi vrag med Tabo še razsuja,
Glej, solnce tud' nad Tabo jasno sije!

Le dvigaj, dvigaj brzo se na noge!
Milejši čas za vedno nas zedini,
Saj druž'ga treba ni, le samo sloge.

Na noge tedaj vsi Slovenje sini!
Roke si v zvezo bratovsko podajmo,
Čuvajmo dom, in vragu se ne vdajmo!

Ljubljanska kronika.

Pif! paf! — moj bog! česa človek se vsega ne doživi na svetu, kmalu bi mislil da bo nad Ljubljano danes sodnji dan. Mnogo sem že videl v Ljubljani, mnogo slišal, mnogo učakal, a takove

rabuke, ko je danes, še ne od tistega časa, kar so Krakovčani razljuteni pri zadnjih volitvah „rotovi šturmali.“ Lani so ljudje vpili „živio!“, nemškutarji so kleli i hrabri oficirski nedolžne, brezorožne ljudi sekali, ko kmetič svoje zelje v jeseni, ali za boga, toliko ropota nij bilo — ne, ne! Res so rekli kazinski, da bi bilo najbolje Slovence vse s topovi postreljati, a kaj takega še vendar niso storili! — — — Bom! — — ah moja usesa, mrena se je gotovo v njih pretrgala! Čemu pak to streljanje, ali se pelje Giskra — o jej, pa sem se že spet zmotil! Giskra se minister več nij, njemu bi toraj nikjer ne streljali, celo tam v Brnu bi mu ne napravili več kanonade — izvzemsi, ko bi bilo zopet treba na vboge delalce streljati. — — Pa pustimo to, v Ljubljani na gradu streljajo, to je zadosti! Iščimo vzroke tega!

Na sentpeterskem predmestji koraci počasi možak. Prisel je zdaj iz Blatne vasi. Denes ima frak i cilindar, bele rokavice mu ličijo roke. Vras ima ikksat, oči debele, ktere pa pošteni človek le redko more videti, kajti vedno so pobešene v tla; pod nosom štrli nekaj sivkastih brk črez ustna, tako, da se poredneži norčujejo, ka streho delajo nad ustmi. To i polsivi lasje, delajo njegov obraz tak, da ga vsak na prvi hip lahko spozna i reče — to je Dežman. Kakor je sploh njegova navada je v tla gledati, vendar je danes svoje izdajalske oči povzdignil i gleda kvisku. Kaj se je takega prigodilo, ali gleda

Kotič je 59 glasovi, nemškotarski kandidat dr. del'cott je dobil 37 glasov. V mariborskem okraju pak nismo zmagali. Izvoljena sta po strašnih naporih Nemca Brandstetter (105) in Seidl 104. — Narodna kandidata sta dobila imponantno manjšino glasov: dr. Serbec 82 in dr. Radej 81 glasov. Na nemškem zgornjem Štajerskem so volitve v kmečkih občinah nepričakovano izpadle. Padli so liberalci in zmagali so "katoliško-konservativci". Pri volitvi za mesto Celje je narodni kandidat g. dr. Ipavc dobil 162 glasov, g. Tomschütz pa 216. Uradniki so odločili. Savinska dolina in Sevnica je kakor en mož glazovala za narodnega kandidata. Pri volitvi za mesto Ptuj je narodni kandidat g. dr. Gršak dobil od 400 glasov 113 druge je dobil Fibna, vođa na ptujski realni gimnaziji. V mestu Mariboru je zmagal prusoljubni K. Reiter proti mirnejšemu dr. Duhaču. V Slovenjgradcu je projal velikonemški kričar Oskar Schmidt prav sramotno, ker mnogo zmernejši dr. Elmer je bil voljen soglasno. Na Štajarskem imajo toraj Slovenci samo šest zastopnikov v prihodnje, med tem ko jih bodo Nemci imeli 37, lepa razmera to, če pogledamo na število prebivalcev. Eno nas samo pri tem tolaži, namreč to, da so izvoljeni mnogi dosti bolj mirni in nam pravičnejši Nemci, kakor so bili dozdaj v deželnem zboru in upati je celo, če bodo volitve v velikem posestvu dobro izpale, da dobi konservativna stranka celo večino v deželnem zboru.

Na Kranjskem. Kolikor nam je dozdaj znano, so voljeni za ljubljansko okolico: dr. Bleiweis in dr. Poklukar, za Kranjsko okolico: dr. Razlav in Kramer; za Postojno: dr. Costa in Koren; za Novomesto: Zagorec, za Radoljco: Pintar; za Ljavo: Gabrijan; za kočevsko okolico: g. Kozler in Svetec; za črnenbško okolico: Kramarič; v Trebnjem je izvoljen dr. Zarnik, Tavčar in grof Barbo.

Iz Koroske smo izvedeli, da žalibog ni voljen noben narodnjak, temuč sami nemški liberalci zvon v Volksbergu kder je voljen konservativni dukan in en kmet. (Sloc. Gospodar)

DOPIS.

Iz goriške okolice, 30. junija. Dan k dnevu bližajo se volitve deželnih poslancev. Osoda naša je sedaj v naših rokah — kakor si bodemo postljali, tako bodemo ležali; torej na nas je da si svoje žalostno stanje kaj zboljšamo, da zadobimo kaj več pravice kakor nam jih suhoparni paragrafi na papirju ponujajo, da si otresemo nekoliko prevelicega bremena davkov i. t. d., ki nam ga vlada čez dalje naklada, da si gladimo pot do zaželjene Slovenije, do napredka, do — prave svobode.

V ta namen pa moramo voliti za naše deželne zastopnike možé, ki imajo za nas sreč, koje mi ljubimo in oni nas, ki so pravi odkritosrečni rodo- in domoljubi, možé

ki so popolnoma neodvisni, značajni in nevstrajšljivi, Slovence čiste krvi.

Taka dva moža sta brez dvombe Karol dr. Lavrič in Josip Faganel. Prvi znan rojak, korenika goriških čitalnic; začelnik goriških taborov. Tega moža pri vsakej priliki slavimo, mu nazdravljamo, ga volimo po čitalnicah za častnega uda, po taborih za predsednika itd. Bratje! pokažimo torej tudi sedaj, ko je najbolj potrebno, da smo mu hvaležni, da mu zaupamo; volimo ga za našega poslance soglasno.

Drugi je Faganel; sicer nij vsem našim okoličanom dobro znan, vendar smemo družtu "Soča" gotovo verjeti, kajti prepričani smo tudi sami, da je mož popolnoma zanesljiv, značajen in za poslanstvo zmožen, je pa tudi posestnik in kmetovalec, torej sam dobro vé kje kmeta žuli tščé, ker je iz naše srede, našega stanja. Našim protivnikom povejmo še, da tudi ona dva prav dobro poznata narodno geslo: Vse za domovino, vero in cesarja.

Tretji naš priporočeneč je Josip dr. Tonklic. Bratje Tominci! pri Vas on kandidira, pri Vas išče starega zaupanja, in nehvaležnost bi bila velika, ako bi ga znova ne volili; saj je bil on z g. Žigonom prvi, ki je zahteval v goriškem zboru zedinjeno Slovenijo, za koje smo mu od vseh strani zaupnice posiljali, on je večkrat na pravem mestu povzdignil svoj glas za predelsko železnico, zanjo tudi še zdaj skrbí (in ne za vipavsko, kakor njegovi nasprotniki nerasumno tréé), on nas tudi v deželnem odboru, kakor nobeden drugi izvrstno zastopa. Vrli Tominci! izvolite ga še enkrat in kesali se ne bode. —

Nasprotni kandidat naše okolice je prvi: plemeniti baron Pino c. kr. okrajni glavar itd. To je tisti gospod, ako se še spominjate, ki je na dan Šempaskega tabora razglasil obseden stan, ki je Slovincem na lastni slovenski zemlji pot skoz mesto prepovedal, ni dovolil da bi si vzhel v Goric oddaljeni taborci hrane niti zase niti za živino, temveč preganjal jih po žandarjih, policajih, spiceljnih: Hajd pakaža na svoj tabor!

Tisti dalje, kojemu je naše vrlo politično društvo trn v peti, in ko bi mogel vtopil bi ga v žlici vode. Ta gospod hoče biti za Slovence, in v svojej uradnji slovenskega okraja nijma niti enega uradnika, ki bil slovenskega jezika v pismu in besedi dobro zmožen. Naši poslanci mislim vendar bodo v prihodnje slovenski zborovali i kako

bode ta pane, ki slovensčine nekaj umeje a ne zadosti. Za Boga ne razumemo!

Drugi nasprotni kandidat je Andreja Marušič c. kr. katehet; popisavali natančneje Vam ga ne bodedo, ker ga dobro poznate po ranjci „Domovini“ (Bog se jej vsnili za dušo). Toliko rečemo le, da je vladen bolj ko vlada sama, kdor pa našo na vitez liberalno vlado podpira, ta Slovence zatirati pomaga; kajti dvema gospodarjema nij mogoče služiti in v skledo, iz koje se je, ne — pluvati. Pino in Marušič ne moreta biti toraj naša poslance na noben način. Sani si ne smemo in nočemo groba kopati.

Konečno Vam volilec še priporočamo, da volite tudi druge poslance strogo po programu političnega društva „Soča“, saj ono šteje k svojim udom najveljavniše sinove naše drage domovine. Več goriških okoličanov.

DROBTINE.

*) (Volitve tržaške okolice) bodo gotovo dobre. Okoličani se kaj marljivo zbirajo ter posvetujejo v lepem miru i slogi. Prihodnjic več o tem.

*) (Tabor v Ipavi) se je zavolj zelo slabega vremena odložil na 14. avgusta. Ljudstva se je pri vsem tem, da je hudo deževalo i burja ruzsajala, zelo veliko zbralo. Tudi iz Trsta in Ljubljane je bilo prišlo veliko taboritov. Ipavski trg gotovo še nikoli ni bil tako lepo okrašen, kakor ta dan.

Gospodom volilecem na goriškem Krasu.

Od več strani se mi pripoveduje, da hočete mene v goriški deželni zbor izvoliti. Prosim Vas, nikar me ne volite; ker so bili volilec imeniki už sklenjeni, ko ste me izvolili za častnega občana, zato tudi mojega imena ni v imenovanem imeniku. Zavolj tega pa me deželni zbor lahko ovrže, ako le hoče. Ako bi me tedaj volili, bode goriški zbor v nevarnosti, da izgubi enega slovenskega poslance v tem sila važnem času. Hvaležen Vam bodem vse enako za zaupanje, katero imate do mene. Volite ktereга poštenega moža, pravega radoljuba, kakorsnih imate na Krasu prav veliko, če nijmate izurjenega politikarja, i glejte vzlasti na to, da daste glase vsi enemu in istemu, da bode Vaša zmaga toliko sijajna. Bog živi Vas in prihodnjega Vašega poslance, ker vem, da boste volili vrednega moža.

Fr. Cegnar.

na vreme, da potem kako pratiko izda? O nič se ne bojte, ne bo je Dežman pisal pratike, ne bo Vam oznanoval, kedaj bo treskalo i kedaj se vsuje i pobije toča. O teh stvarih on sam jako primitivno misli. Jaz sem njegov največji prijatelj i zato včas izvem kaj od njega. „Vidis“, mi je rekel enkrat, „kako je Bleiweis neumen, da v pratiki navadno takrat točo napoveduje, kedaj je nij. On naj bi rekel: „Kedar pojdejo turnarji iz Ljubljane, takrat bo toča a kedar bo Dežman pozno po noči hodil v Blatno vas, takrat bo grom“, in gotovo bi vselej zadol.“ — Vidite, takove principe ima on, in prav zaradi tega ne pogleda nikdar na nebo zaradi vremena, ampak tu mu je gotovo vselej drug povod. Denes je — o groza! — izobesenih po vseh hisah polno slovenskih zastav. Ali nij to predrznost, tako blizu njegovoga poslopja, tako blizu njega, ki tacih reči videti ne more, pa se kaj takega godi. „So pa že zopet ti farji zraven“, tako si misli Dežman i vpre svoje oči v tla, i glej vraga! še le sedaj zapazi, da je v fraku i sponu se, kaj to pomenja, za sprevedom je mislil iti, a ta klerikalna rovarija ga je tako razjezila, da se obrne nazaj ter sklene denasnjega spreveda se ne vdeležiti.

Gospod se obrne nazaj in kaj še le sedaj zapazi, na tega ne morem povedati! Ko bi on imel se kaj vere, jezil bi se bil, da se ljudje iz svetih reči tako norčujejo, i kaj bi ne, glej tam stoji na nizkem oknu tudi nizka mati božja vsa v narodnej obleki in okoli vratu jej visi — bog nam grehe

odpusti! — svetinja vizmarskega tabora. — Dežman se obrne, steče hitro domu, tam se zaklene v svojo sobo i ne gre kljubu vsemu streljanju ves božji dan ven. — To je bila njegova osoda, to njegovi dogodki na dan ranjega telesa. Tudi meni ni bilo vse po volji. To se vé, da me ubozeга podlistkarja nijso jezile narodne barve, ali veliko več preglavice je delalo mojim usesom vedno grmenje na gradu. Pa saj se mora človek vsega privaditi, posebno — v Avstriji. Privadili smo se Smerlinga, Bolkerodija, Beusta, Giskrovega mesčanskega ministerstva, Potockeга spravneга ministerstva i prav sedaj se od dne do dne bolj ali manj privajamo njegovoga fiasko-ministerstva. — Bode že, bode že! tako sem rekel tudi jaz ter tekel naravnost v gostilnico k Golobu, a tudi tu mi nij bilo mira. Ljudje trdijo, da nijsem bil sicer pod nesrečno zvezdo rojen, a jaz tega nikakor ne morem vrjeti. Saj vendar nijmam nikjeri sreče, ne v ljubezni — ne pač, zaljubljen nijsem bil nikdar — ali ljudje mi še pri jedi mira ne dajo. Gotovo se prikaže kakovi Hočvar s figami, pa začne naše tabore v blato teptati, ter razlagati ljudem, da naši prvaki vse prehitro delajo, da se naše ljudstvo preveč i prebitro učí. Glejte si nu te modroumanosti! mi tožimo i pravimo, kričimo in vpijemo, govorimo in pišemo, da gre prepocasi. Mi smo abotni, hajd tedaj, kar Vas je Slovencev k Hočvarjem v solo!

„Kaj bi se človek jezil po mestnih puscobah“, tako si mislim, ter mahnem naravnost na Drenikov

vrh, kamor je vrela denasnji večer skoraj vesoljna Ljubljana. Tu bodedo videli daleč okoli po vsej deželi goreti kresove, ter se spominjali onih srečnih časov, ko so nasi pročepte še složni i tedaj zmagnosni jih zažgali svojemu bogu Kresu na čast. To sloge denasnji čas nij in človeka mora v srce boleti, ko vidi goreti kresove in si misli, tam so ga morebiti zažgali moji protivniki, moji vragi, četudi bi morali mi vsi bratje biti. Kakor je mala, a močna bi bila naša domovina, da bi njeni sinovi spoznali kaj je pravo, kaj jim je v čast in korist, kaj v nečast in škodo. A vsi tega ne morejo, še nočejo! Tako premisljajočega me prebudi iz senj pesem: „složni bratje!“, ktero je izvrstno pel svoj zbor. Da bi jo čula vsa domovina, da bi sla njenim sinovom globoko do srca, to bi bilo zeleti! — Pesmi kose, i človek navdušen ne more si kaj, da ne bi zaklical z družimi vred „Slava!“ a že pride kakovi gospodek, ki je po sreči prečudiral pod slopovestno znamenji profesorji nizjo gimnazijo ter jezno zakliče: „taki izjavi so pa už minimum kulture!“ Moj bog! samo tistega maximuma nje bi rad imel, kateri ima omenjeni gospodek in zadovoljen, srečen bi bil na tem svetu, ki popolnoma zametuje človeka, ki nima kulture ali pa tudi takega, ki ima minimum! — Sploh si pa mislim, da gospod nij vedel, kaj je izgovoril i zato pravim, da mu iz srca odpuščam, ker nij vedel, kaj je govoril. — Bratje! dajmo vsacemu svoje veselje. Slavjanin.

Okoličani Terzaskega mesta in okolice!

Kmalo bode obhajalo teriško „katoliško društvo“ obletnico svojega ustanovitvenja. Dandanes, že imé „katoličan“ nekim zadostuje, da ga smejo brez strahu pred novošegimi postavami žaliti, ter spodkopavati glavno podlago človeškemu blagostanju, sveto vero in lepo kršansko vedenje. Pravi kristijan dandanes nikakor ne spolnuje svojih dolžnosti, ako le, kakor nekdaj, v samotni in na tihem živi po zapovedih sv. evangelja, ampak mora očitno pokazati, da mu je mar za Boga in sv. vero. Krepko je treba se vpirati mnogim protivnikom sv. vere in cerkve Božje, in se postavljati kakor terden jez proti derečim valovom krivoverskih zmotjav, ki vse poplaviti žugajo. Pa za ta namen doseči potrebujemo združenih moči; poslužiti se moramo takošnega orožja, s kakoršnim nasprotniki nas napadajo.

Polno je različnih družtev, ki so sad nove dobe in mogočen pomoček, s katerim brezbožniki nameravajo razrušiti tron in altar (državo in cerkev). Tudi med pravo ljudstvo se že vrvjajo, da ga po tej poti ložej v svoje zmote zapletejo. Torej smo tudi mi katoličani se poslužili te od državljanjskih postav nam dovoljene pravice, in smo za skupno delovanje svoje društvo osnovali.

Nij moglo ostati neznan našim protivnikom, kaj da mi nameravamo, zato so hoteli precej s početka naše društvo zatreti. Toda previdnost Božja ki vedno čuva nad svojimi, in proti kateri zastoj se vzdiguje vsa človeška sila, nas je varovala in ohranila ter ojačila našo družbo tako, da ima sedaj že lep broj udov.

Silno važen pomoček razširjati toliko dobro kolikor hudo, je časnikarstvo. Brezbožni in vmazani časniki, v preobilnem številu trosijo strup svojih zmotjav ne le po mestih, nego i po deželi. Zato je bila naša prva skerb da z dobrim katoliškim listom pomeni sovražnih časnikov pobijamo ljudstvo pred njimi svarimo in podučujemo. Dasiravno smo v denarstvenih zadevah slabo stali, smo vendar koj v početku ustanovili italijanski katoliški list „La Speranza“ (Nada).

Naša katoliška vera ima svoj začetek v največji ljubezni, ki se je kedaj na svetu javila, v onem velikem daru na gori Kalvariji, ko je nedolžno Jagnje radovoljno se žertvovalo za blagor celega človečanstva. Glavni nauk, prva zapoved katoličanstva je bratavska ljubezen; ona v zvišuje in oblažuje reveža in bogatina, učenjaka in nevednega prostaka. Ta najsvetejša in najčistejša vez bratavske ljubezni je bila našemu društvu vodilo, da smo ustanovili zalogo („fondo“) za medsebojno in vzajemno podporo in pomoč, posebno društvenim bolnikom. Ta blagodejna naprava pa začne svoje delovanje še le 1. dne prihod. meseca julija, in pomoč se bode delila po pravilih že pred v posebnem „Poduku“ naznanjenih.

Nedavno je bil predložil v državnem zboru na Dunaji poslanec Dr. Figuly neko novo „versko postavo“, ki je vse prave Austrijske katoličane kaj osupnila. Ko bi bila ta postava obveljala, bi se bile ž njo gazile naj svetejše cerkvene pravice in bi se tlačilo duhovništvo in ljudstvo katoliško, kar bi za celo avstrijsko državo prežalostne nasledke imelo. Od borkatoliškega društva terzaskega je proti onaj zlobni nakani poslal krepki „vovovor“ državnemu zboru na Dunaj, pa tudi vedno skerbi, da po postavnem potu varuje koristi katoličanov ter brani lastne pravice.

Nasprotniki naši si vsakakor prizadevajo, da bi naše društvo ob vso veljavo pripravili, in zato trosijo laži proti njemu in bi mu radi zaupnost odvzeli posebno pri kmečkem ljudstvu. Pa iz tega kar smo zgor omenili lahko vsak resnicoljub posname, kako neki kričači gerdobno laž in zvijačo rabijo, volkovi v ovčji koži, neko prostost označujejo ktera od prostosti družih pošteni državljanov nič vediti noče, nego jim sužnji jarem svojih strasti in brezbožnosti nalaguje.

Nas pa vodi luč svete vere, ter se ne bojimo, niti se ne damo odvreniti od edino pravega pota, ki nas k spoznanju in dosegi vzišnega cilja našega življenja pelje. To nebeško svetilo svetega evangelja bodo z nami vred vsi pravi katoličani sledili, ter ne dali se preslepiti medlej veči puhlega liberalizma (svobodnjastva), ki hoče vero nadomestiti svojim umom, pa ut in vero kakor ladjo med skalovje tisučerih zmot zapelje in razbije. Ena in večna je resnica, ki se v teku časa nikakor ne spreminjuje po zahtevanju popačene človeške volje.

Katoličani terzaskega mesta in okolice! prisedite vi sami, na kateri strani je pravica in resnica, in kje smete bolje prihodnosti se nadjati.

Berete in čujete kako možato se katoličani dru-god v vedno rastočih društvih 'potezajo za svoje pravice, ter krepko se vstavljalj sedanjim pomo-tam; ne zastanite, nego posne-nati jih bodi vam resna dolžnost in zlahatni ponos. Pristopite torej k našemu društvu, da tako razširite in pospešite delavnost našo, ter skupno pomagajte nam se boriti proti nesrečnemu novošegnemu duhu in rešiti pre-pada lepo kršansko poštenost družbe človeške. V to ime Bog nam pomagaj!

Odbor katoliškega društva v Trstu
meseca junija 1870.

Za najem ali za prodajo

Posestvo, obstoječe iz 40 oral zemljišča, na katerem je sezidana gosposka hiša. — Celo posestvo razdeljeno je v izvrstno obdelane travnike, polja in vinograde, oddaljeno 35 minut od Trsta.

Kdor želi o tem posestvu kaj več izvedeti, naj se oglasi pri špediteru gospodu **A. C. Fabiani**-tu v Trstu „Via di Vienna.“

LEKARNA ZANETTI

velika zaloga špecarijskih reči, kemičnih izdelkov i zdravil na debelo.

Menotti. Hlečki za hladlo i prva zoper kašelj. Pomorje gutov. Komar na pomorje, temu se porne denar. — Ti izvrstni hladilni hlečki so posebno za prvo bolezen, ker sestavljene so iz raznih zelišč. Posebno dobre so za nahod in hudi otroški kašelj i sicer precej v začetku, kakor tudi pozneje, ko je postal kronični, zoper sušico, ko se je še le začela, zoper bolezen v grlu sploh i posebno take, ktere glas človeku jemlje i kvartijo: posebno dobri so tudi za ljudi, ki imajo pretisna prsa i kteri se ne morejo več ozdraviti.

Benzina ne sme je nuzjkat v nobeni rodovini. S to se precej lahko enak mudež spravi iz obleke sukne ali platnate, svilate itd., in pri tem kar nič barve ni spremeni taka obleka, naj bo se tako delikatna.

Cement Danubia. Ta cement se prime vsake reči, stekla, porcelana, radnin, elena itd.

Velika zaloga Vod lek varovnih, katoliških iz Salasa, Rajnerjev, Viskih, Palmavskih, Seterških, Sautičevih, Gleichenberških, Del Franchih itd. itd.

Brizglje Rikardove, ki pomagajo gutovu in odvracajo bolezen. Tainovne brizglje po sestavi profesora Rikorda (najslavnjšega zdravnika skrivnih bolezni v Evropi). — Zdravilo je od danes znanprej boljše za bolezen in spolovščih in zardih. — Ozdravljajo vneto sluznato košico, kjer imajo take boleznine sedež, brez vsacega slabega nasledka. Sicer pa je tudi naura tega zdravila, ki je sestavljeno iz samih zelišč, porok, da je brezskolno.

Za gluhost. Nova iznašba alustične trombe za glubo od Abrahama. — Te trombe presegajo vse to, kar se je do zdaj iznašlo o tej stvari. Tromba, ki se dene v uho brez bolečine, ima samo en centimeter obsežka, vendar ta majhna tromba napravi, da človek slisi prav dobro. Osobe se sploh potem lahko pogovarjajo i čumenje po ušesih jim izgine popolnoma. Sploh ta iznašba zatre vse mogoče nesreče, ktere ta strašna bolezen vvrokuje. Dobiva se samo v Trstu pri Zanetti.

Glavne zaloge: V Mantovi, Mateicich. — V Gorici, Pontoni. — Na Reci, Catti in Prodam. — V Veroni, Castrui. — V Pulji, Wassermann. — V Rovinj, Angelini. — V Koprju, Elia. — V Karfu, bratje Collas.

Olje iz jeter rib polenok, sestavljeno z jedom i železnimi deli. To olje prav lahko jemlje odrasli i tudi najbolj nevičari otroci. V kratkem se človek popravi in olivi tudi najbolj slabe nature. Otrokom odvrača in ozdravlja rakitike in tramorje in posebno dobro je tudi za česne boleznine. Služi posebno še takrat, kader navadno olje iz jeter polenok nič več ne more koristiti.

Kuglice zoper zlato žilo i za čistilo, slavnega profesora Giacomina v Padovi, uže 30 let potrjene, 83.000 ozdravljenih ljudi je zadostna prič, kako dobro je to zdravilo, ktero se je 30 let rabilo za zlato žilo, zaprtje, hipohondrijo, srčno utripanje, pokvarjeni želodec itd.

Izleček zoper mrzlico dr. Mora, ku je v 3, 4. stopnji i za boleznine, ki izvirajo iz tega. Gotov pomoček. — To zdravilo, edino svoje vrste, pomaga vsacemu, ker naravnost zatara korenine bolezni. Na tisoče ljudi, ki so se več mesecev zastoj ozdravljali tako, kakor zahteva zdravniška vednost, prič, da jim je samo to zdravilo podarilo ljubo zdravje.

Balzam zeleni ameriški Metzov zoper tryanje, reumatizem i vse bolečine ki izvirajo iz njega, zoper trganje po udih, putiko, zateklino, tresenje, bolečine v stegnih, kitah in udih.

Mollov prah od Seidlitz, ne, na debelo i na drobno i f 20 k. škatic.

Pagliano, sirup iz Florenca, na debelo in na drobno.

Sirop dr. Bonajja, hladiven prani, sestavljen iz čveterrega sadja, ozdravlja hud kašelj vsake vrste, tudi otroški, vnetje grla, prsa, želodca i vse tako boleznine, ki izvirajo iz prehlajanja i so vstielje. — Posebno dober je tudi za glas, i zato se priporoča vaim pevcom i pridigarjem.

Vino zoper zaprtje i revme od dr. Andurana iz Parisa. — Gotov pomoček.

Opomin vinorejcom.

V zavodu z darilom odlikovanem za drobljenje in mletje žveplja, ki ga imata **M. Dubič** in **C. J. dr. Levy**

dobivajo gospodje vinorejci v obili zalogi dobro znano

žvepljo za rabo proti trtni bolezni

in sicer izvrstno očiščeno **sicilijansko** in **romansko**, najboljša roba, za zelo nizko ceno. — Z opombo, da smo letos začeli mleti na nov način, in da je letošnje žvepljo posebno dobro, se priporočamo čestitemu občinstu.

Žvepljo prodajajo:

V TRSTU } lastnik **Matevž Dubič**, Corsia Stadion h. št. 12.
          } **C. J. dr. Levy**, Via San Francesco h. št. 4.
V PIRANU: založnik gospod **F. G. dr. Gabrielli**.
V CERVINJANI: založnik gospod **Leo Luzzatti**.

Listnica vredništva. Čč. gg. Fr. Š-c v Podgradu in Fr. K-s v Celji: Za obilo številu naročnikov, srčna hvala! — G. J. N-i v Ljubljani: Prihodnjič. — G. K. L-č v Trstu: Pravila vzajemno-zavarovalne banke „Slavije“ doboste pri nas.

„Petelinček“ (štev. 3.) obsega: 1. „Greh je!“ (humoristična noveleta, spisal J. Ogrinec; — 2. „Ženitne ponudbe“; 3. „Petelinček agitator“; 4. „Modri pregovori“ itd. itd.

Tisk austr. Lloyda v Trstu.